CONSIDERAȚII PRELIMINARE ASUPRA CELOR DOUĂ NECROPOLE DIN SECOLUL AL IV-LEA e.n. DESCOPERITE ÎN MOLDOVA DE JOS

de *VICTOR BOBI*

Primele descoperiri arheologice de tip Sîntana de Mureș în sud-vestul Moldovei — județul Vrancea — au fost identificate în anul 1926 în satul Vîrteșcoiu [1], (fig. 1). O nouă cercetare întreprinsă în anul 1956, dă adevărata interpretare urmelor de locuire din secolul al IV-lea e.n. de pe dealul „Titila" (Vîrteșcoiu) atribuindu-le în exclusivitate [2] culturii Sîntana de Mureș.

A urmat apoi descoperirile de la Bolotești [3], Pietroasa [4], Lespezi [5], Cîmpuri [6], Oreavu [7], Mărtinești [8] și Iugani [9].

Prima necropolă de tip Sîntana de Mureș a fost descoperită în anul 1971, în partea de sud a satului Mărtinești, pe terasa stîngă a pîrîului Vîjîitoarea, la confluența sa cu rîul Rîmnicul, punctul „Stația de filtrare a apei".

Cu ocazia lucrărilor de terasament pentru „Stația de filtrare a apei" a Complexului zootehnic Mărtinești, o bună parte din necropolă a fost distrusă, cu care prilej au mai fost recuperate inventarele parțiale a trei morminte de inhumație.

În timpul sondajului de salvare efectuat în toamna anului 1972, au fost trasate trei secțiuni. Secțiunea 1, în zona estică, lungă de 21 m și lată de 2 m orientată est-vest, cît și unele taluzări.

Celelalte două secțiuni (S2-S3), au fost trasate în zona sudică, lungi de 50 m și late de 2 m, cu interval de 1m cu casetele adiacente, cu care prilej au mai fost identificate două morminte de inhumație M4, M5 și un cenotaf.

A doua necropolă a fost identificată la cca 3 km sud-est de satul Iugani, comuna Boghești, pe malul stîng al pîrîului Pereschiv, în apropierea drumului ce duce la Ciorăști și Șoseaua Națională Ghidigeni-Tecuci.

Pîrîul Pereschiv schimbîndu-și albia cu ani în urmă, a tăiat necropola în două.

În anul 1973, elevii școlii din satul Iugani, au descoperit în malul surpat al pîrîului Pereschiv, ceramică, oase și mai multe vase întregi, care au fost duse la școala din localitate, apoi date Muzeului din Focșani.

Cercetările întreprinse în vara anului 1974, au reprezentat o săpătură de salvare, cu care prilej au fost trasate patru Secțiuni (S1-S4) lungi între 18-27 m, late de 2 m la intervale de 1m, cu unele degajări între ele și orientate est-vest, unde s-au descoperit 12 morminte de inhumație din care șapte au fost reconstituite, (M7, 8, 9, 10, 11, 12).

Continuarea cercetărilor în anul următor (1976) prin prelungirea Secțiunilor 3 și 4, au dus la identificarea a încă trei morminte de inhumație, M13, 14 și 15.

Atît necropola de la Mărtinești, cît și cea de la Iugani, nu au putut fi cercetate exhaustiv, datorită unor dificultăți obiective. Amîndouă necropole nu prezentau din punct de vedere al stratigrafiei un alt nivel de locuire.

În ambele necropole, constatăm prezența numai a mormintelor de inhumație, cu gropi de formă rectangulară, colțurile rotunjite și ușor ovale a căror adîncime variază în necropola de la Mărtinești, între 1,90-2,10 m, iar la Iugani între 0,40-1,00 m, orientate NS, cu mici devieri spre est la Iugani iar cele de la Mărtinești cu mici devieri spre vest. La Iugani din totalul de 15 morminte orientate N-S, un singur caz M 15, mormînt de copil a fost orientat cu capul la vest, și cu excepția mormintelor 2 și 5 care erau răvășite din vechime, cu gropile tot rectangulare, capetele rotunjite și laturile ușor ovale și a căror adîncime varia între 0,40-1,00 m de la suprafața solului. Excepție face M 15, care avea groapa perfect dreptunghiulară, iar pămîntul de umplutură amestecat cu o mare cantitate de cioburi pisate și chirpic ars la roșu.

Poziția scheletelor erau în general culcate pe spate cu mîinile așezate în lungul corpului, fac excepție M 4 de la Iugani care este întins pe partea stîngă cu picioarele arcuite, ce pare a fi într-o poziție ușor chircită. De asemenea M 4 de la Mărtinești este întins pe spate cu mîinile pe lîngă corp, piciorul drept sub cel stîng și ușor înclinat pe partea dreaptă.

Dispunerea mormintelor [10] în cuprinsul necropolelor, atît la Mărtinești cît și la Iugani, a fost semnalată în grupe de cîte 2-3, asemănător altor necropole ca cele de la Tîrgușor, Lețcani, sau Sîntana de Mureș.

O altă observație a fost făcută la mormintele în care au apărut urme de foc în practicile rituale. Atît la Mărtinești cît și la Iugani. Știm că urme de foc au fost semnalate și în mormintele de inhumație daco-carpice din Secolele II-III e.n. cît și în mormintele sarmatice mai vechi de pe teritoriul țării noastre [11].

În general mormintele au inventar bogat, compus din vase din ceramică, pahare de sticlă, fusaiole, cuțite din fier, tuburi de os cu ace, obiecte de podoabă și accesorii vestimentare ca : fibule din bronz, cătărămi din bronz și fier, piepteni din plăci de os prinse în nituri de bronz, pandative din scoici și melci marini, coliere de mărgele din sticlă colorată, de diferite tipuri și mărimi.

Ca ofrande au fost găsite oase de cornute mici, de păsări și ouă.

Unele morminte nu au avut inventar M 3 și M 15 de la Iugani.

De asemenea, tot ca ofrande, au fost depuse în unele morminte, partea inferioară a unor vase cu pietricele de rîu sau bucățele de cretă [12],

M 1 şi M 2 sau pietricele probabil în mînă M 5 Iugani. Iar la M 4 şi M 5 de la Mărtineşti au fost găsită numai partea inferioară a unui vas.

Din totalul obiectelor de inventar, predomină vasele din ceramică. Numărul lor în morminte varia de la 4-12 în necropola de la Mărtineşti şi de la 2-13 în necropola de la Iugani, în funcţie de număr, loc şi poziţie. O primă categorie o constituie mormintele a căror vase sînt grupate în jurul braţelor şi a picioarelor (M 1, M 4, M 14) Iugani şi M 4 Mărtineşti. Un caz cu totul deosebit îl găsim la Mărtineşti M 5, unde toate vasele în număr de 12 sînt depuse sub schelet, ce ne îndreptăţeşte să ajungem la concluzia că după săparea gropii au fost depuse ofrandele de-a lungul gropii şi apoi decedatul (fig. 2/5).

O categorie de morminte care pînă în prezent nu a fost elucidate, sînt mormintele a căror schelet se află dispersat sau grupat pe fundul gropii [13], în cazul nostru, avem mormintele 2 şi 5 de la Iugani (fig. 3/2 ; fig. 4/5). Probabil a avut loc o deranjare ulterioară în urma unor jefuiri sau ritualuri cum presupun unii cercetători. Totuşi mormintele 2 şi 5 au avut un inventar foarte bogat şi grupat în jurul scheletului M 2, sau dispus în semicerc M 5. Rămîne însă cealaltă ipoteză a unor practici rituale, dar după părerea noastră înclinăm să credem că au fost şi cadavre înhumate în urma unor încăierări, lupte.

Poziţia unor vase cu gura în jos şi dispunerea scheletului la mormîntul 5 pare a fi deranjat din vechime, dar au fost identificate şi alte morminte a căror schelet zace în poziţie normală dar vasele aşezate cu gura în jos. M. 5 Mărtineşti.

O altă remarcă o putem face la M 14 de la Iugani, unde este folosită practicarea depunerii unor vase în interiorul altora [14] (fig. 2/3).

Ceramica din inventarul mormintelor, din punct de vedere al tehnicii prelucrării şi sub aspect calitativ şi tipologic o putem împărţi în patru categorii :

Din prima categorie fac parte vasele lucrate cu mîna de tip borcan din pastă zgrunţuroasă, conţine multe cioburi pisate. Sînt de mărimi diferite, cu profil de la uşor arcuit pînă la globular, gura larg deschisă, buza evazată în exterior, cu fundul plat (fig. 5/1-4).

Această categorie de ceramică este prezentă în proporţie de 20%, atît în necropola de la Mărtineşti cît şi la Iugani chiar şi în mormintele cu inventar bogat M 5 Mărtineşti şi M 2 şi M 5 Iugani.

Din a doua categorie fac parte vasele lucrate la roată din pastă ce conţine nisip, bine arse culoare brună şi aspre la pipăit. Formele acestor vase sînt îndeosebi borcane sferoidale, de dimensiuni diferite, cu buza răsfrîntă în exterior, fundul plat, iar unele sînt ornamentate cu brîu de linii incizate şi dispuse pe orizontală (fig. 6/1-2). Această categorie de ceramică o întîlnim în toată aria de răspîndire a culturii Sîntana de Mureş.

În cea de a treia categorie putem include vasele de calitate superioară, din pastă de culoare cenuşie, brună sau cenuşiu-roşiatică, bine arsă şi lucrată la roată, a cărui repertoriu destul de variat, cuprinde străchini, castroane cu trei torţi, de diferite mărimi (fig. 7/1-3) Mărtineşti şi Iugani, căni bitronconice, cu gîtul cilindric, înalt şi strîmt prevăzute

cu cîte două torți, gura lărgită și buza rotunjită sau cele cu gura trilobată și cu o singură toartă (fig. 8/1-4) Iugani.

Un alt tip de vas — pahar din ceramică cu baza inelară profilul ușor arcuit, buza evazată în exterior și rotunjită iar pereții împodobiți cu decor incizat în zig-zag frînt a fost descoperit tot în necropola de la Iugani (fig. 10/2).

A patra categorie de ceramică o constituie vasele din pastă fină culoare roșie-cărămizie, lucrate la roată. Pe unele se mai păstrează un înveliș subțire de vopsea roșie [15].

Repertoriul acestor vase cuprinde două tipuri : a. căni de formă bitronconică cu corpul bombat în partea inferioară și redus în cea superioară și cu buza trilobată și ușor oblic deschisă în afară. Baza este prevăzută cu inel de susținere și cu o mică concavitate. Au cîte o singură mănușă cu secțiunea aproape ovală, mai mult sau mai puțin arcuită care pornește de sub buza vasului și se sprijină pe partea superioară a pîntecului. Ca ornament se observă la unele tipuri nervuri în relief și dungi ușor adîncite care înconjoară de jur împrejur vasul în regiunea umărului a gîtului și a gurii (fig. 9/1-2). b. Ulcioare cu corpul bitronconic, la unele vase aproape ovoidal, cu inel de susținere, gîtul alungit și terminat în partea superioară în formă de pîlnie, la altele cilindric cu buza inelară și resfrîntă în exterior sînt prevăzute cu o mănușă în secțiune ovală ce pornește mai jos de buză și se sprijină pe partea superioară a pîntecului (fig. 9/3-4).

Această categorie de ceramică cu elemente caracteristice este prezentă în toate mormintele descoperite în necropola de la Mărtinești. Tot aici în inventarul mormîntului 5, din cele 12 vase, un singur recipient era din sticlă (fig. 10/1) un pahar depus răsturnat lîngă cotul mîinii drepte. Este un exemplar ce aparține tipului conic, cu pereții subțiri și irizați [16] considerat ca import din centrele romano-bizantine [17] și datat la sfîrșitul secolului al IV-lea și începutul secolului al V-lea [18].

Din obiectele de inventar ale mormintelor ce stau în strînsă legătură cu îndeletnicirea celor înhumați — torsul cusutul etc., se numără patru fusaiole în mormintele de la Iugani două în mormîntul nr. 1, în partea dreaptă a bazinului, una în mormîntul nr. 5 în dreptul genunchilor, ultima în mormîntul 14, în dreptul umărului stîng. Trei sînt de formă bitronconică cu oarecare concavitate la capete iar al doilea tip are o formă discordată și fațetele ușor alveolate (fig. 12/6-7-8).

Tot în legătură cu îndeletnicirea, mai fac parte din inventarul mormintelor două tuburi de os pentru păstrarea acelor M 5 Mărtinești și M 2 Iugani. Amîndouă găsite în zona oaselor iliace.

Cuțite din fier (fig. 12/1-2) s-au găsit în număr de două exemplare, unul în M 5 Mărtinești, lîngă laba piciorului stîng iar al doilea în M 1 Iugani — în partea stîngă a toracelui și tot din inventarul acestui mormînt mai face parte și o piesă din fier (fig. 12/4) descoperită în partea inferioară a bazinului. Piesa este foarte oxidată și pe întreaga suprafață este bătută cu nituri tot din fier [19].

Din obiectele de inventar destinate prinderii şi susţinerii veşmintelor, au fost descoperite un număr de opt fibule şi patru catarame din bronz.

Fibule au fost găsite într-un singur mormînt la Mărtineşti, M nr. 5 în zona bazinului iar la Iugani în patru morminte. În M 1 şi M 4 cîte două fibule din bronz care se aflau dispuse cîte una pe ambele clavicule. Două în M 2 şi una în M 5, dar fiind deranjate din vechime nu s-a putut determina poziţia exact. Din numărul celor şapte fibule descoperite în mormintele de la Iugani, deosebim un singur tip ce aparţine fibulelor de bronz cu piciorul întors pe dedesubt. Una singură din M 14, are capătul lăţit pe partea inferioară şi probabil rupt suportul de susţinere al acului (fig. 11/1-4).

Fibula din M 5, de la Mărtineşti fiind foarte oxidată nu s-a putut determina tipologic. Cele de la Iugani, desigur sînt specifice sec. IV e.n. [20].

Cele trei catarame descoperite în mormintele 4 şi 5 — Mărtineşti şi una în M 1 Iugani au fost situate în zona oaselor iliace. Trei din ele sînt de bronz şi una de fier. Sînt de formă ovală, cu partea prinderii a curelii subţiată iar cealaltă mult îngroşată. Tipuri comune ariei culturii Sîntana de Mureş.

Din inventarul mormintelor, un loc însemnat îl ocupă şi obiectele de podoabă. Din numărul acestora fac parte şase piepteni de os, 160 de mărgele şi trei pandative din scoică şi melci.

Pieptenii confecţionaţi din plăci de os, prinse cu nituri de bronz din care se deosebesc două tipuri : unul cu apucătorul semioval, iar al doilea tip cu apucătorul arcuit şi mici aripioare laterale. M 4 şi M 5 Mărtineşti fig. 13/1, 3).

Găsiţi în diferite zone ale scheletelor, în partea dreaptă a bazinului M 4 şi sub craniu M 5 Mărtineşti, în regiunea stîngă a toracelui M 1 sau zona umărului stîng M 14 Iugani.

De asemenea ambele tipuri de piepteni sînt specifici tuturor necropolelor şi aşezărilor de tip Sîntana — sec. IV e.n. [21].

Mărgelele de tipuri diferite, alcătuiau coliere din 24 pînă la 86 de piese (fig. 14/1, 2) găsite numai în inventarul mormintelor de la Iugani M 1, 86 ; M 2, 26 ; M 5, 24 ; M 14 — 29 exemplare. Marea majoritate fac parte din grupa mărgelelor de sticlă de diferite culori şi mărimi, au forma paralelipipedică, cu colţurile şlefuite pentru a scoate în evidenţă pe fiecare faţă un romb cele de culoare albastru ultramarin. O altă grupă o formează cele din cornalină, polifaţetate, culoare vişinie şi galben. Altele tubulare sau sferice ornamentate cu galben pe fond negru sau albastru. O altă categorie o constituie cele îngemănate învelite cu o peliculă aurită.

Din inventarul mormîntului nr. 2 de la Iugani mai fac parte şi trei pandantivi unul din scoică marină şi două din melci (fig. 11/5-6) care au fost găsite în zona oaselor iliace. Piese întîlnite frecvent în complexele culturii Sîntana de Mureş [22].

Deşi nu dispunem de un studiu antropologic a scheletelor descoperite în cele două necropole de la Mărtineşti şi Iugani, prin constatările făcute putem menţiona ca mormintele nr. 1-5 de la Mărtineşti, după inventare

toate cinci sînt de bărbaţi. În schimb la Iugani, din mormintele nedistruse şi cercetate, putem menţiona că un singur mormînt a fost de bărbat, predominînd mormintele de femei, adulţi şi copii.

Apoi, cercetările fiind într-o fază de început[23], nu putem preciza dacă nu există şi morminte de incineraţie, atît în cimitirul de la Mărtineşti cît şi în cel de la Iugani. Pe baza inventarului, a observaţiilor ritului şi ritualului de înmormîntare, practicat în aceste două necropole, a portului prin folosire a uneia sau două fibule, numeroase mărgele descoperite în jurul gîtului sau pe schelet, pandantive din scoică şi melci, urme de foc în morminte, putem atribui necropolei de la Iugani o mai mare afinitate a populaţiei locale cu cea sarmatică, pe cînd în necropola de la Mărtineşti se întrevăd influenţele mai mari ale centrelor provincial romane tîrzii şi a populaţiei locale. Dar, în ambele necropole rămîn şi elemente de influenţă gotică, ca obiceiul depunerii armelor în morminte, piepteni, a ceramicei de culoare neagră etc. În general ambele necropole aparţin din punct de vedere etnic, unei colectivităţi eterogene, cu „baze social-economice solide, generată în primul rînd de dezvoltarea agriculturii şi creşterea vitelor"[24] a cărui substrat solid de o îndelungată şi continuă tradiţie a fost populaţia daco-getică.

N O T E

1 În anul 1926, Gr. Aniţescu, cu ocazia cercetării necropolei carpice de la Vîrteşcoiu, a descoperit şi urme materiale aparţinînd culturii Sîntana de Mureş, printre care un pieptene de os şi o monedă de la Constantin cel Mare, dar care le atribuie culturii carpice. Gr. Aniţescu, în *A. Arh.* II, 3, 1929, p. 14-21 şi I. L. Neagu, în *A. Arh.*, III, 5-6, 1930, p. 45-51.

2 Cercetînd această zonă dr. Gh. Bichir, descoperă aşezarea necropolei carpice şi urme de locuire de tip Sîntana de Mureş. În acest sens arată că de locuirea de tip Sîntana de Mureş, trebuie legate moneda de la Constantin cel Mare şi pieptenele de os şi nu de necropola carpică cum face Gr. Aniţescu. La fel fragmentele de amfore pe care Aniţescu le considera elenistice, aparţin secolului III (categoria amforelor din pastă zaharoasă cu pigmentaţie neagră, care le apropie de pasta amforelor de Cos). Pe dealul „Titila" nu se găsesc urme din epoca La Téne (Gh. Bichir, *Descoperiri carpice în regiunea Galaţi*, în *„Danubius"* I, 1967, p. 116).

3 N. Zaharia, M. Petrescu-Dîmboviţa, Em. Zaharia, *Aşezări din Moldova de la paleolitic pînă în secolul al XVIII-lea*, p. 359, Ed. Academiei R.S.R., Bucureşti, 1970 (Informare, Gh. Constantinescu).

4 N. Zaharia, M. Petrescu-Dîmboviţa, Em. Zaharia, *op. cit.*, p. 367 (Informare, Gh. Constantinescu).

5 Ioan Mitrea, *Descoperiri prefeudale din regiunea central-estică a Carpaţilor orientali şi din zona de contact cu podişul Moldovei. Carpica*, I, 1968, p. 254.

6 M. Brudiu, *Cercetări perieghetice în Sudul Moldovei*, în *Materiale*, IX, p. 511, 1970.

7 Așezare din secolele IV-VII e.n., cercetată parțial în anul 1975 de către Ioan Mitrea de la Muzeul din Bacău, în colaborare cu Muzeul din Focșani.

8 Necropola a fost descoperită de către învățătorul Constantin Burtea în 1971.
În timpul cercetărilor de suprafață a fost identificată și așezarea din sec. IV e.n., la cca. 800 m. spre vest de necropolă. De asemenea, între necropolă și așezare — sec. IV e.n. — a fost identificată și o așezare aparținînd sec. IX-XI e.n.
La aceste cercetări, cît și la inaugurarea șantierului a participat și Dr. Gh. Bichir, mulțumindu-i și pe această cale pentru sprijinul dat.

9 Informarea despre această necropolă a fost dată colectivului Muzeului Județean Vrancea de către directorul Școlii generale din Iugani — prof. Șerban Claudiu.
Cu ocazia cercetărilor de suprafață a zonei din jurul necropolei, a fost identificată și așezarea din secolul IV e.n., în partea de nord a necropolei.

10 Ion Ioniță, *Contribuții cu privire la cultura Sîntana de Mureș-Cerneahov pe teritoriul R.S.R.*, în *A.M.*, IV, 1966, p. 225 ; Gh. Diaconu, *Considerații preliminare asupra necropolei de la Tîrgșor din secolele III-IV e.n.*, în *SCIV*, XI, 1, 1960, p. 56, 57 ; Cătălina Bloșiu, *Considerații preliminare asupra necropolei birituale din secolul al IV-lea e.n. de la Lețcani-Iași*, în *Cercetări istorice*, IV, p. 119, Iași, 1973 ; Kovács István, *A Marosszentannai népvándorláskori temtö*, în *Dolg Cluj*, III, 1912, p. 250-367 ; Idem *A Marosvásárhelyi öskori telep. skitha és népvàndorláskori temetö*, în *Dolg Cluj*, VI, 1915, p. 278-299 și 317-325.

11 Ion Ioniță, *Noi descoperiri sarmatice pe teritoriul Moldovei*, în *A.M.*, II-III, 1964, p. 319-323.

12 Menționăm că din inventarul mormîntului sarmat descoperit la Focșani, a făcut parte și o bucată de cretă situată în partea dreaptă a craniului. (Gh. Untaru și S. Morintz în *SCIV*, 1, 1962, p. 157).

13 Asemănător celor de la Sîntana de Mureș, Erbiceni, Pietriș, Spanțov, Independența, Ion Ioniță, *op. cit.*, în *A. A.*, IV, 1966, p. 222-223.

14 Obicei practicat în lumea sarmatică — Al. Andronic, *Un mormînt sarmatic descoperit la Vaslui*, în *SCIV*, XIV, 2, 1963, p. 350-353.

15 Radu Vulpe, *Izvoare*, 1957, p. 295-296, V. Canarache, *Importul amforelor ștampilate la Istria*, 1957, p. 11. ; Gh. Ștefan, *Une tombe de l'époque des migrations à Aldeni*, în *Dacia*, VII-VIII, 1937—1940, p. 217 ; B. Mitrea și Const. Preda, *Necropole din secolul al IV-lea e.n.*, în *Muntenia*, 1966, p. 360, fig. 228/3-6 ; p. 392, fig. 362/34, p. 395, fig. 266 ; Cătălina Bloșiu, *op. cit.*, p. 118, fig. 9.

16 V. V. Kropotkin, *Rimskie importnye izdelya v vostocnoj Evrope* (II v. ds. n.e. V v n.e.), în *Archeologija SSSR. Svod archeologiceskich istocnikov*, p. 1-27, Moscova, 1970, p. 108) ; B. Mitrea și C. Preda, *op. cit.*, p. 143 ; Gh. Diaconu-Tîrgșor, *Necropola din secolele III-IV e.n.*, p. 106, București, 1965.

17 Gh. Diaconu-Tîrgșor, *op. cit.*, p. 107.

18 Gh. Diaconu-Tîrgșor, p. 107, V. V. Kropotkin, *op. cit.*, p. 108.

19 Este probabil un mîner de pumnal sau o pafta de centură. Menționăm că în inventarul acestui mormînt, a fost găsită și o cataramă din bronz. De asemenea, după inventar — două fibule, două fusaiole, un pieptene, un cuțit, un vas întreg și unul fragmentar, un colier din 86 de mărgele în jurul gîtului, ofrande de carne lîngă cuțit, — cît și după unele observații asupra scheletului, înclinăm să credem că acest schelet a aparținut unei femei.

20 Dr. Kovàcs Istvàn, op. cit., p. 270, fig. 23/3 a; Bucur Mitrea, *Șantierul Spanțov*, în *SCIV*, I-II, 1953, p. 231, fig. 12/3 ; I. T. Dragomir, *Săpăturile arheologice de la Cavadinești*, în *Materiale*, VII, p. 158, fig. 6/7 ; Gh. Diaconu, *Șantierul arheologic Tîrgșor, Perioada prefeudală și feudală timpurie*, în *Materiale*, VII, p. 640, fig. 8/5-6.

21 Kovàcs Istvàn, *op. cit.*, p. 263, fig. 12 ; p. 272 ; fig. 26, p. 280 ; fig. 57 ; Sebastian Morintz și Const. Preda, *Săpăturile de la Spanțov*, în *Materiale*, V, p. 169, fig. 5/1-2 ; I. T. Dragomir, *Săpăturile arheologice de la Bălteni*, în *Materiale*, VIII, p. 14, fig. 3/4-5, Vasile Palade, *Ateliere pentru prelucrat piepteni din os din secolul al IV-lea e.n. de la Bîrlad-Valea Seacă*, în *A.M.*, IV, p. 274, fig. 13-14 ; Cătălina Bloșiu, *op. cit.*, p. 108, fig. 5/1, s.a.

22 La Lunca, jud. Galați (inf. I. T. Dragomir) au fost găsite două exemplare M. 2 și 11 ; Bucur Mitrea și Constantin Preda, *op. cit.*, 263 fig., 87/61 ; p. 280, fig. 107/799 ; p. 292 ; fig. 132/2,3 ; p. 362 ; fig. 230/5 ; p. 382 ; fig. 251/11, Cătălina Bloșiu, *op. cit.*, p. 100.

23 În vederea obținerii unor date cît mai complete asupra acestor două obiective, vom întreprinde în continuare săpături arheologice.

24 Gh. Diaconu, *Probleme ale culturii Sîntana-Cerneahov pe teritoriul R.S.R. în lumina cercetărilor din necropola de la Tîrgșor*, în *SCIV*, XII, 2, 1961, p. 285.

CONSIDÉRATIONS PRÉLIMINAIRES SUR LES DEUX NÉCROPOLES DU IV-éme SIÈCLE TROUVÉES DANS LA MOLDAVIE INFÉRIEURE

Résumé

Les recherches préliminaires de deux nécropoles — du type Sîntana de Mureș — de Mărtinești, découverte en 1971, et de Iugani, découverte en 1974, sur le territoire de l'arrondissement de Vrancea, ont abouti à l'identification de 20 autres tombeaux d'inhumation. On y a découvert un riche inventaire à intéret historique : de la céramique, des fibules, des outils, des armes, des accessoires vestimentaires ainsi que des vestigest d'offrande, y déposés à l'occasion du rite funéraire. C'est à ces découvertes qu'on doit les observations (les remarques) faites sur certains traits matériels et spirituels des éléments (composants), ethniques qui avaient pleinement contribué á la (formation) naissance de la culture du type Sîntana de Mureș, fondée sur la vie commune des deux populations aborigène (indigène) et provinciale romane tardive.

Les porteurs de la culture de Sîntana de Mureș aboutissent au sommet de leur épanouissement dans la deuxième moitié du IV-ème siécle-notre ère.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — La carte des découvertes archéologiques du type Sîntana de Mureș — IV-ème siècle, n.è. sur le territoire du département de Vrancea, établissements nécropoles. 1. Vîrteșcoiu ; 2. Bolotești, 3. Pietroasa ; 4. Lespezi ; 5. Cîmpuri, 6. Oreavu ; 7. Fitionești ; 8. Iugani.

Fig. 2. — Tombeaux d'inhumation 1-2, — IV ème siècle, notre ère. 1-2, Mărtinești, tombeaux 4 et 5 ; 3, Iugani, tombe Nr. 14.
Fig. 3. — Iugani, tombes 1 et 2.
Fig. 4. — Iugani, tombes 4 et 5.
Fig. 5. — Ceramique en pâte grumelense faite main, Mărtinești 1 et 2, Iugani 3 et 4.
Fig. 6. — Céramique en pâte rugueuse travaillée à l'aide de la roue 1 et 2, céramique fine, 3 et 4 Iugani.
Fig. 7. — Céramique grise en pâte fine, 1 et 3 Mărtinești, 2 Iugani.
Fig. 8. — Céramique grise et terre fine, tombes 1-2-3 et 4 rougeâtre, Iugani.
Fig. 9. — Céramique rougeâtre en pâte fine, importée, Mărtinești.
Fig. 10. — Verre en pâte de verre, 1 Mărtinești, et bol à decor incisé en pâte fine de Iugani.
Fig. 11. — Fibules, 1-4, pendentive avec coquilles, et colimaçons, 5-6 Iugani.
Fig. 12. — Couteau et boucle de ceinture, 1-5, Mărtinești couteau boucle de ceinture, pièce en fer, fusaioles, 2-3-4-5-6-7-8, Iugani.
Fig. 13. — Peignes en os, 1-3, Mărtinești, 2, Iugani.
Fig. 14 — Colliers de perles en verré, 1-2, Iugani.

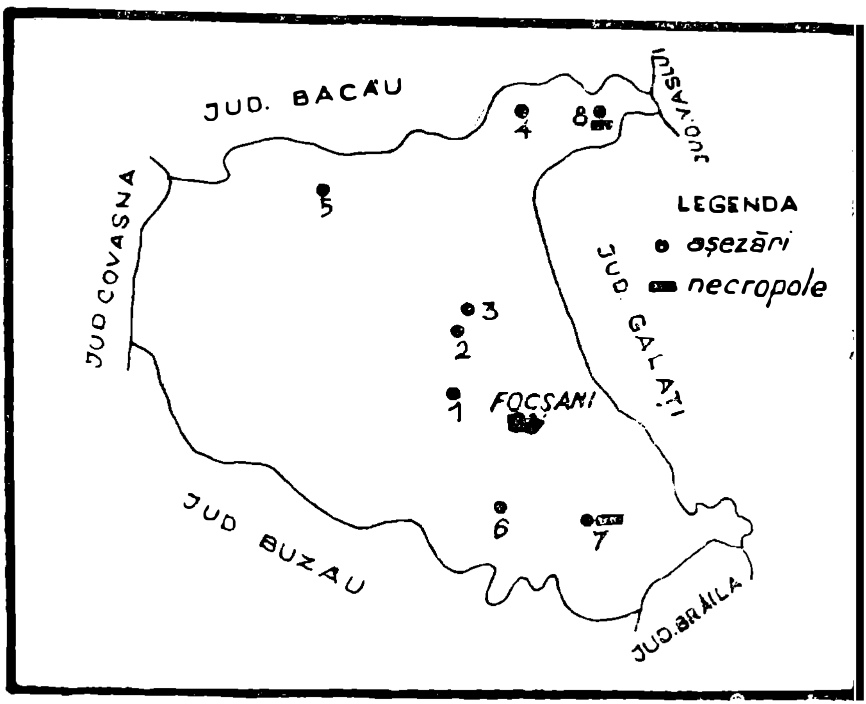

Fig. 1. — Harta descoperirilor arheologice de tip Sîntana de Mureș — sec. IV., e.n. — de pe teritoriul județului Vrancea : așezări, necropole. 1. Vîrteșcoiu ; 2, Bolotești ; 3, Pietroasa ; 4, Lespezi-Homocea ; 5, Cîmpuri ; 6, Oreavu ; 7, Mărtinești ; 8, Iugani.

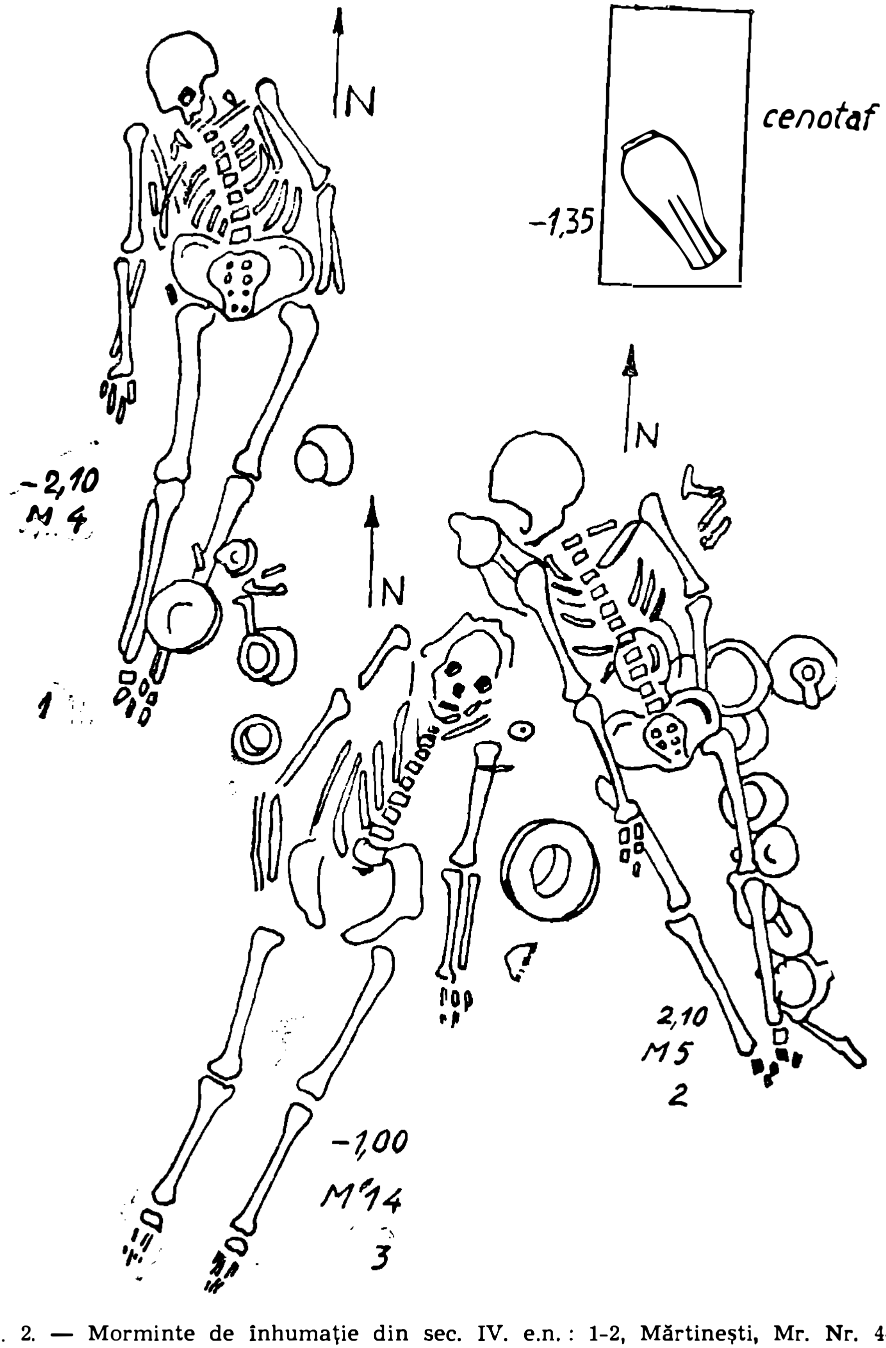

Fig. 2. — Morminte de înhumaţie din sec. IV. e.n. : 1-2, Mărtineşti, Mr. Nr. 4-5 ; 3, Iugani, Mr. Nr. 14.

Fig. 3. — Iugani, Mormintele Nr. 1-2.

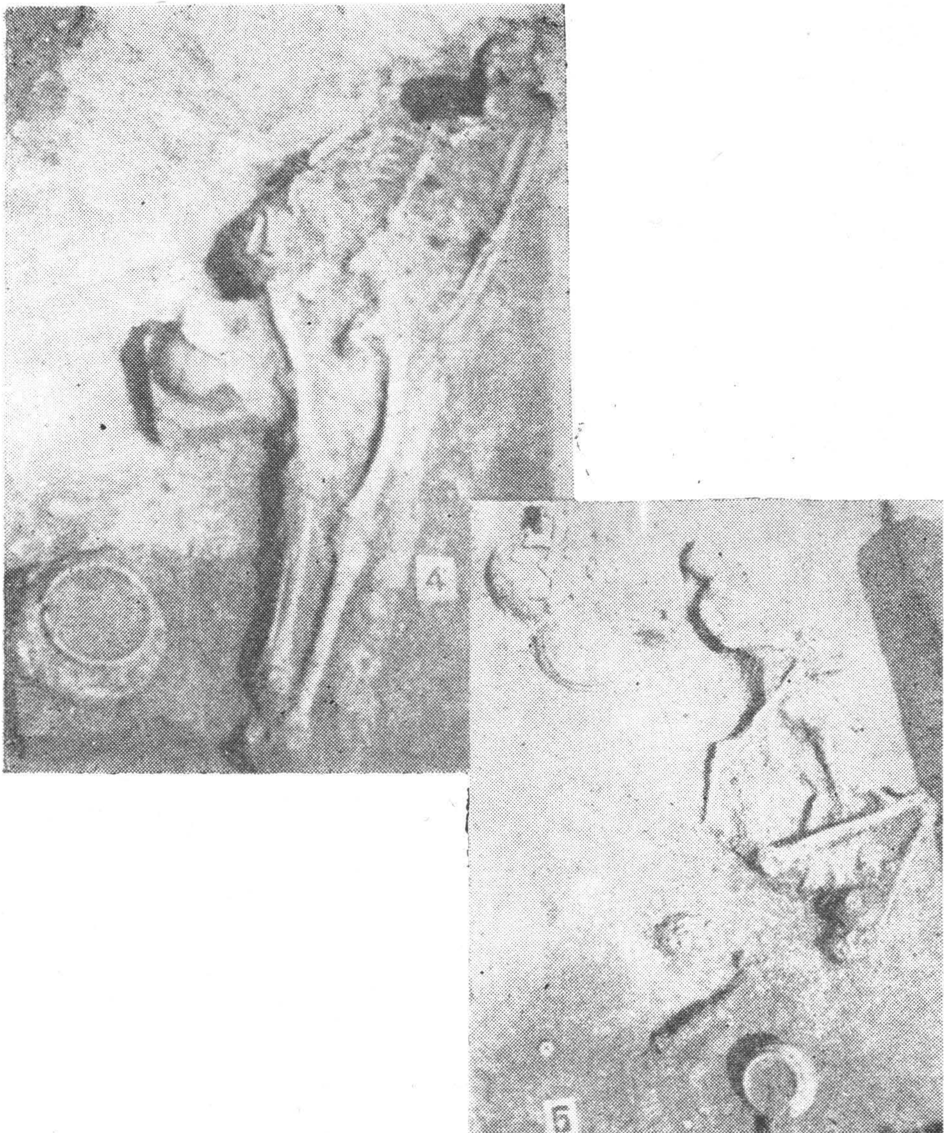

Fig. 4. — Iugani, Mormintele Nr. 4-5.

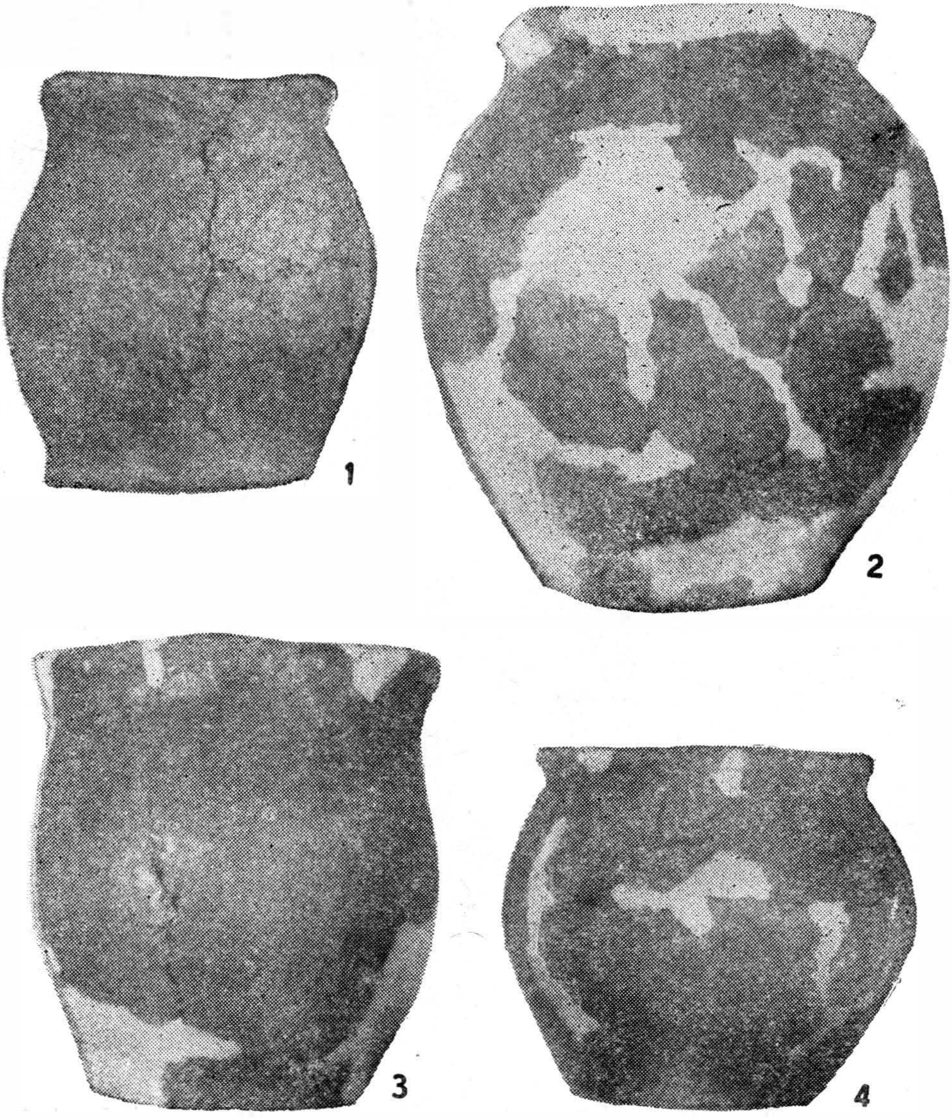

Fig. 5. — Ceramică din pastă zgrunțuroasă lucrată cu mîna, Mărtinești 1-2, Iugani 3-4.

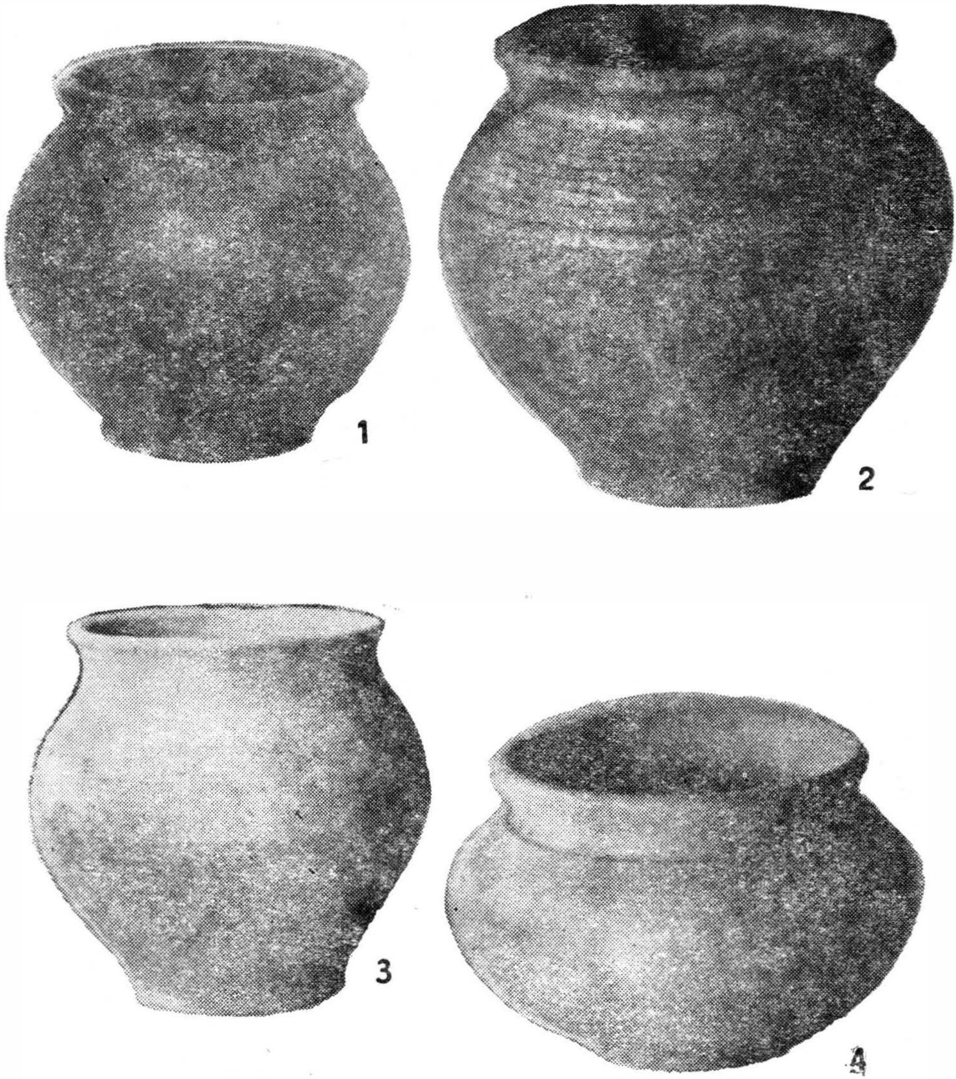

Fig. 6. — Ceramică din pastă aspră lucrată la roată, 1-2, ceramică fină 3-4, Iugani.

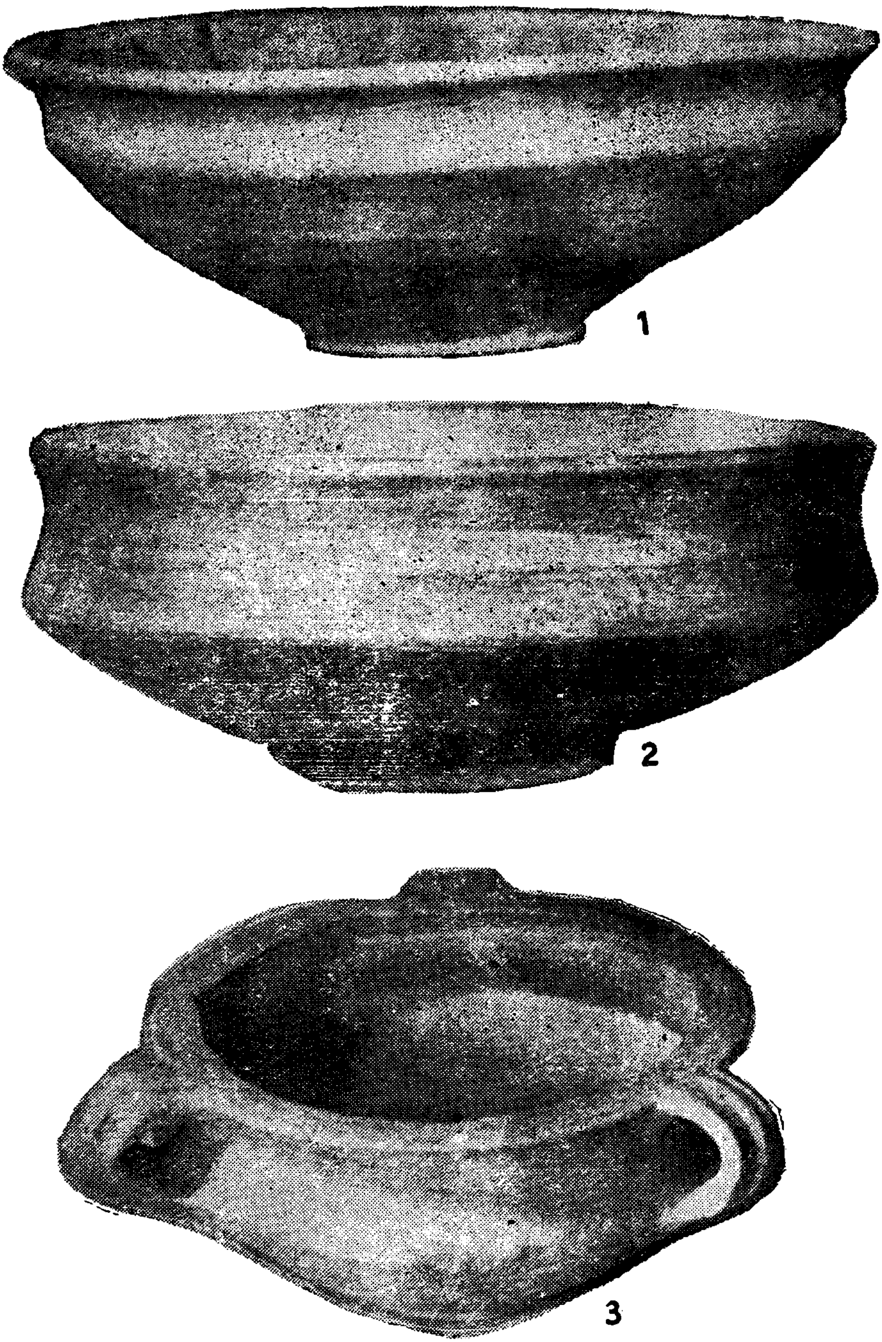

Fig. 7. — Ceramică cenuşie din pastă fină, 1-3, Mărtineşti, 2, Iugani.

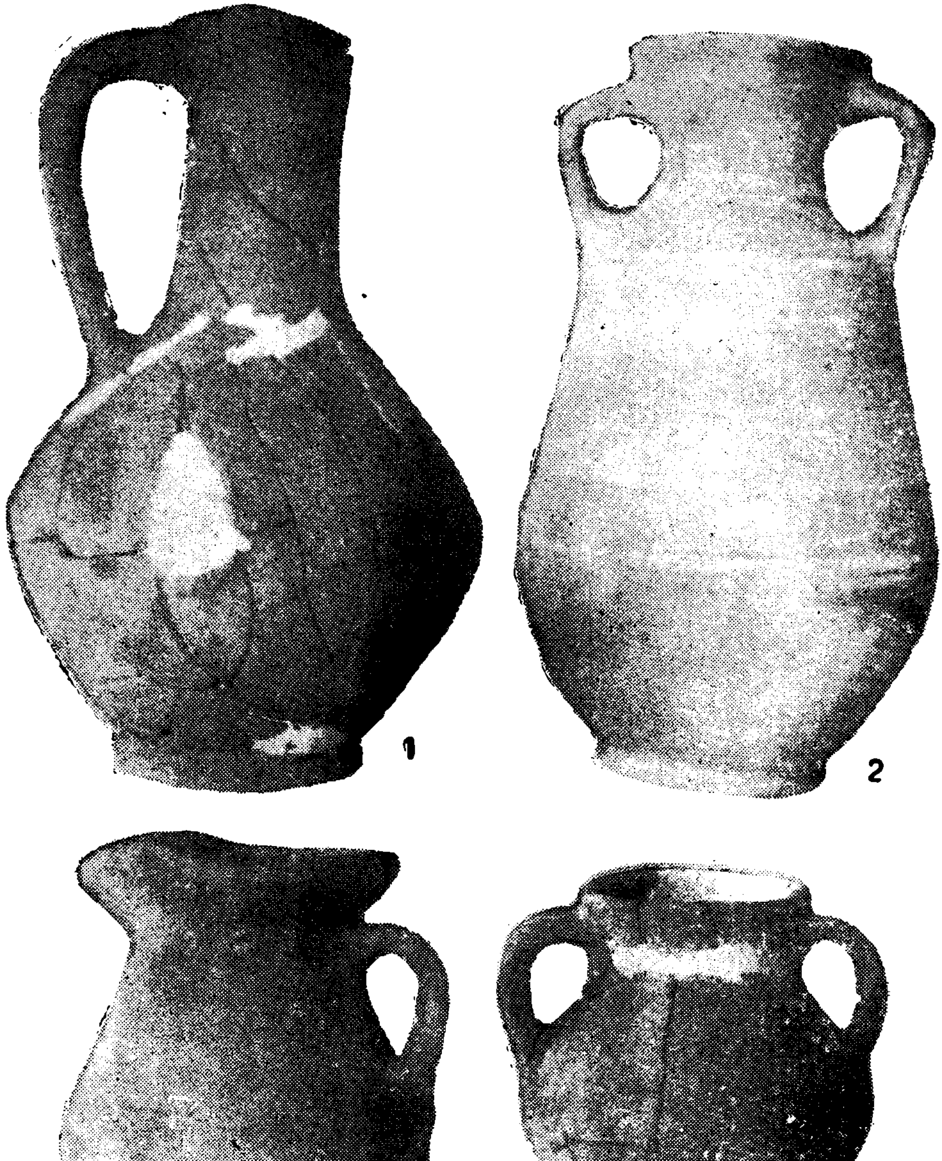

Fig. 8. — Ceramică cenușie din pastă fină 1-2-3 și 4 roșiatică Iugani.

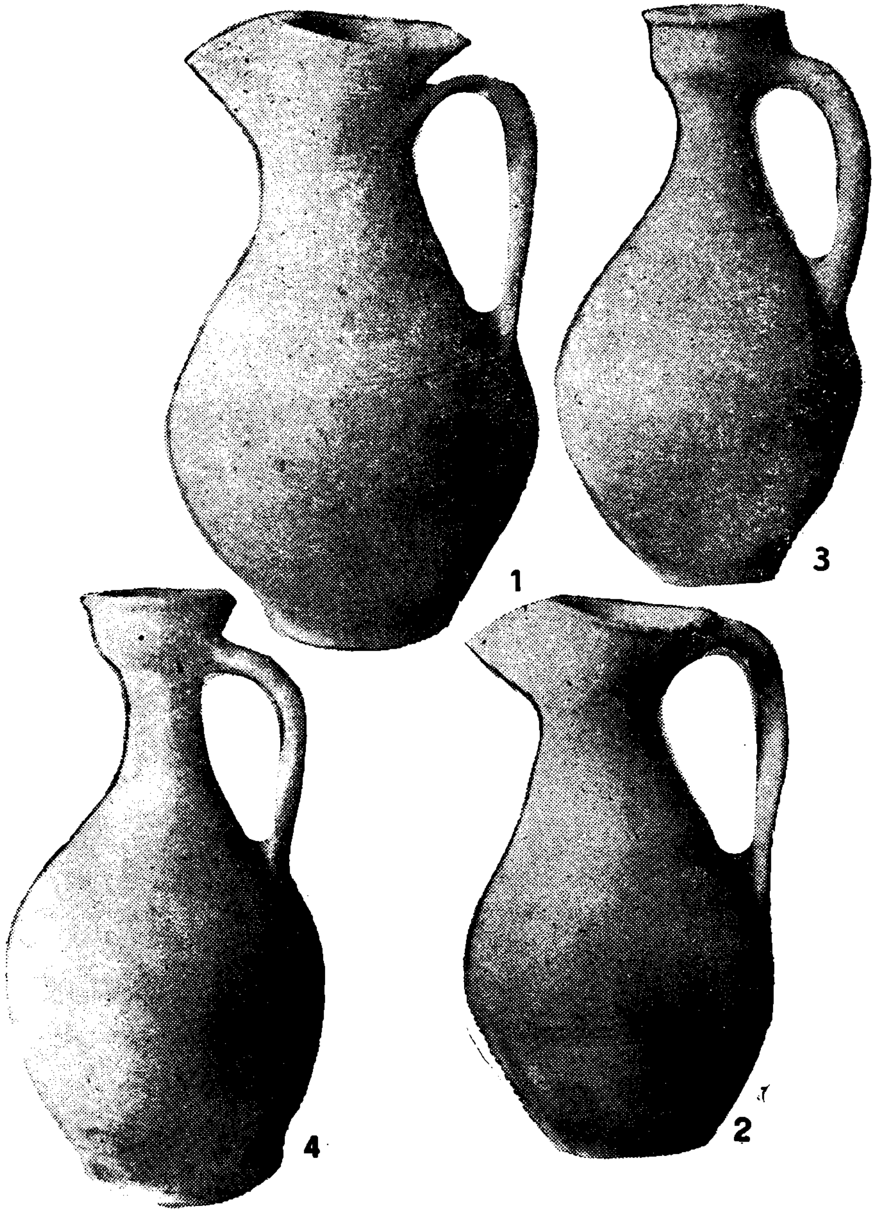

Fig. 9. — Ceramică din pastă fină roșie de import, Mărtinești.

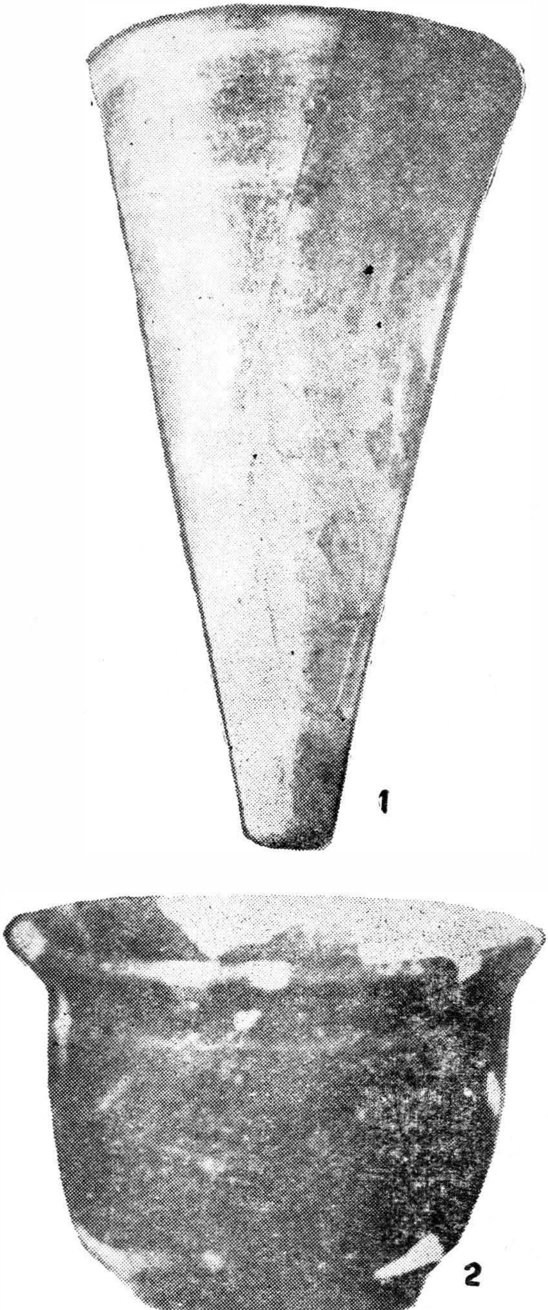

Fig. 10. — Pahar de sticlă, 1, Mărtinești, vas din pastă fină cu decor incizat Iugani, 2.

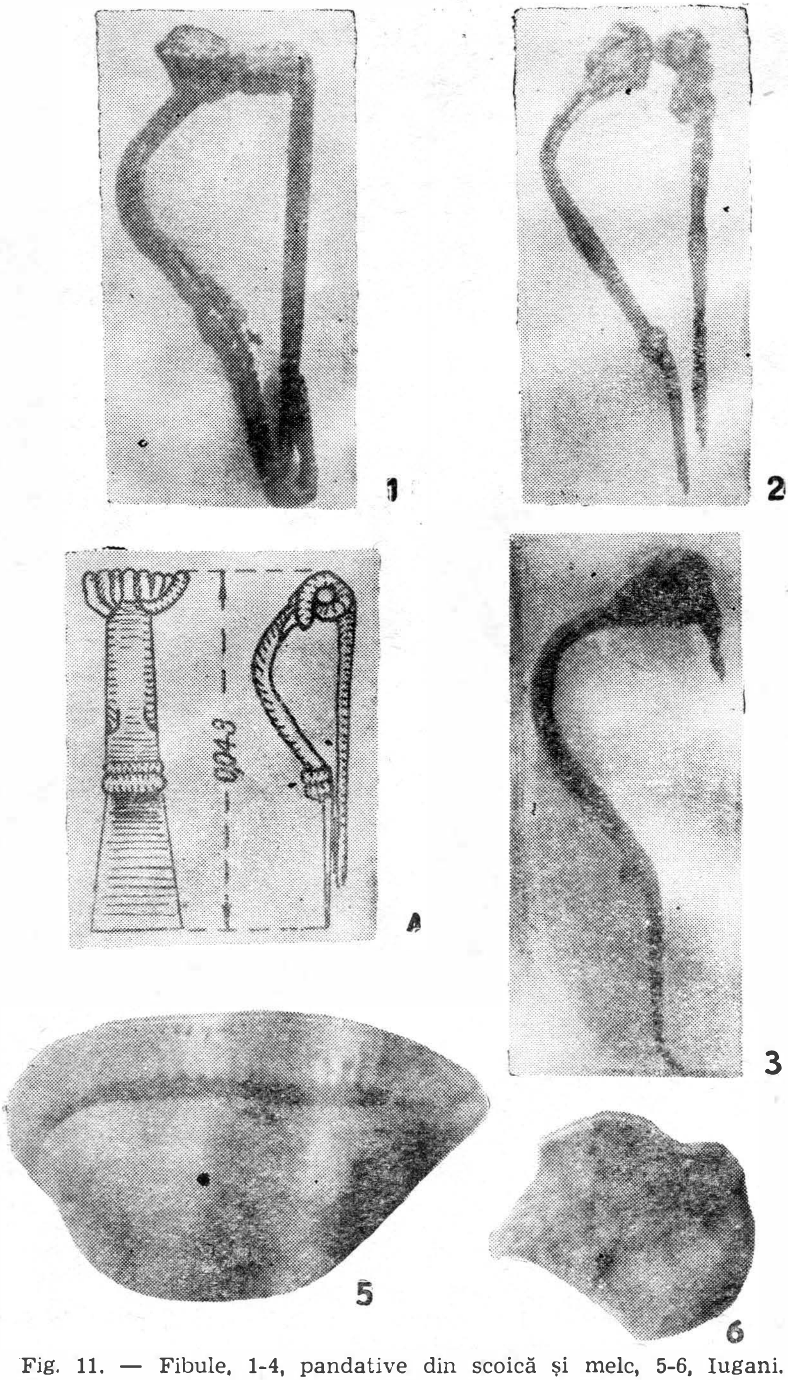

Fig. 11. — Fibule, 1-4, pandative din scoică și melc, 5-6, Iugani.

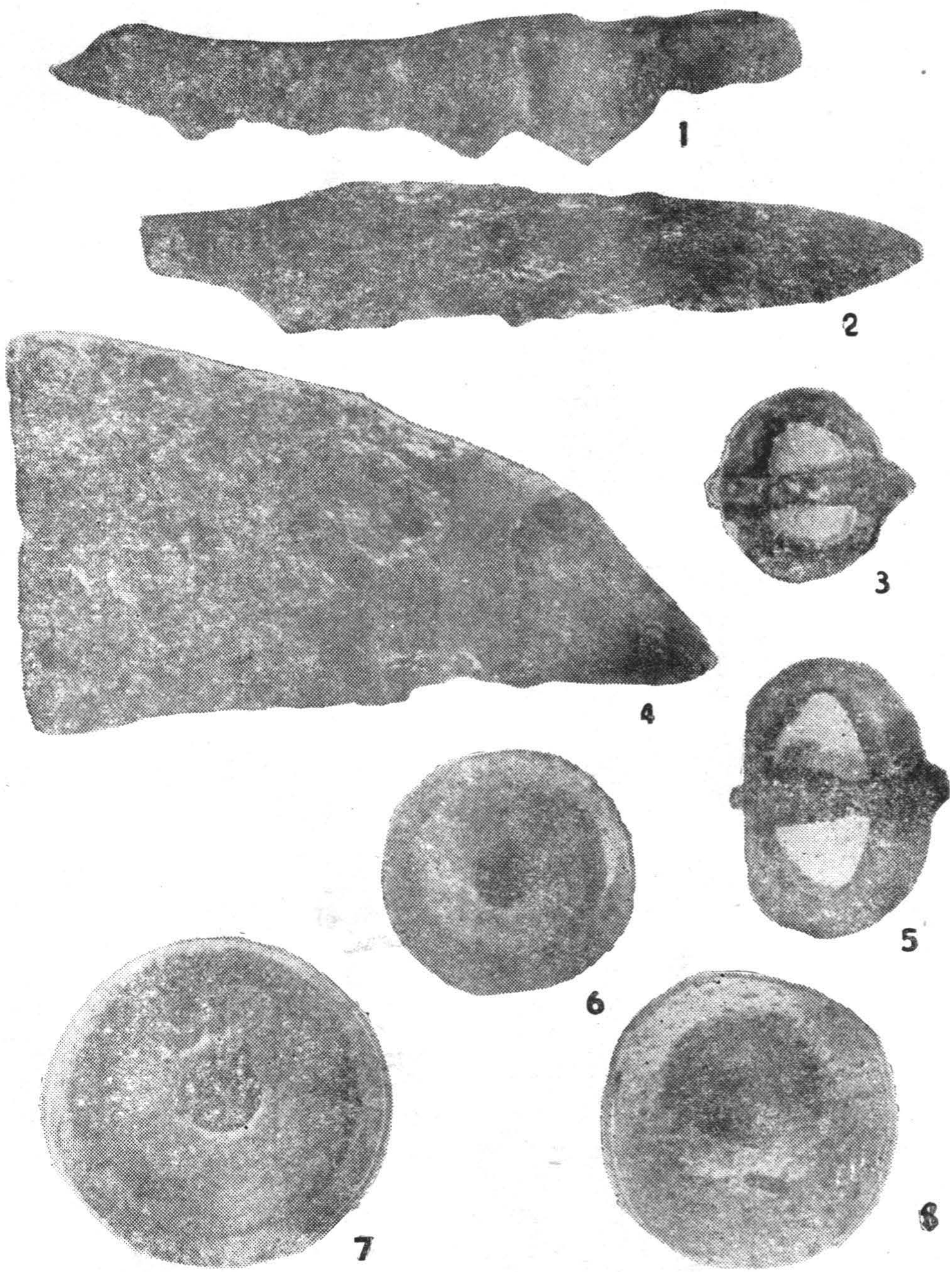

Fig. 12. — Cuţit şi cataramă, 1-5, Mărtineşti, cuţit, cataramă, piesă de fier, fusaiole 2-3-4-5-6-7-8, Iugani.

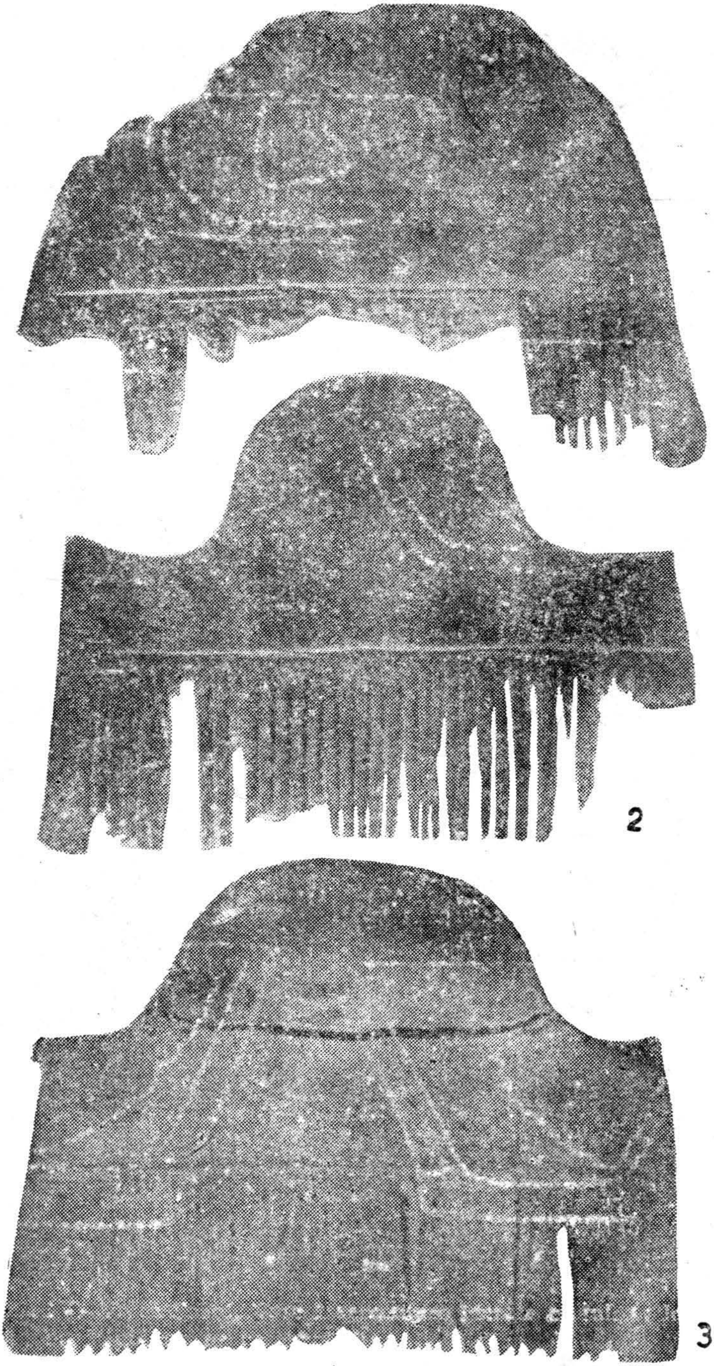

Fig. 13. — Piepteni de os, 1-3, Mărtinești, 2, Iugani.

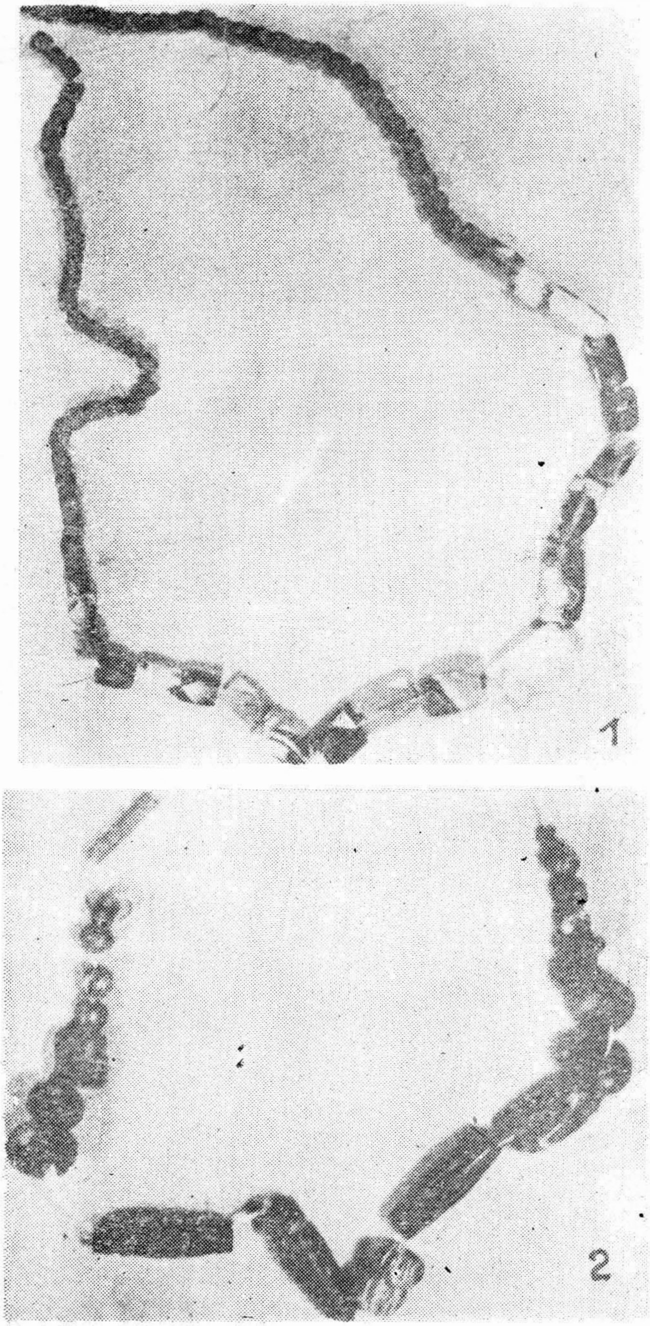

Fig. 14. — Coliere de mărgele de sticlă, 1, 2 ; Iugani